

Gelmezinden oval eliňden bir kär

Category: Goşgular, Kitapcy, Türkmen dili

написано kitapcy | 22 января, 2025

Gelmezinden oval eliňden bir kär

Dünýä edebiýatynyň ägirt uly wekilleriniň biri külli Gündogaryň göz guwanjy, Muslihitdin Abu Abdylla Sagdynyň (XII a.) nesillere goýan edebi mirasy gözelligi, nepisligi, akył hem pelsepe çuňlugu bilen özüne bendi edýär.

Sagdynyň döredijiligi hemiše-de dünýäniň läheň-läheň şahyrlaryny, ýazyjylaryny, alymlaryny gyzyklandyryp geldi, çawy jahana dolan şahyryň ganatly setirleriniň ýeten künjünde ony okaýardylar, lezzet alýardylar. Baryp XVIII asyrarda hem Ýewropada Sagdyny oňat bilyärdiler, meşhur nemea alymy Gýote Sagdynyň poeziýasy bilen içgin gyzyklanyp, şahyryň ýokary çeperçılıgi, päk ahlak-adamkarçılık pikirlerini öñe sürýän şygyrlarynyň äheňinde özüniň ajaýyp goşgularynu döredipdi.

Sagdynyň türkmen klassyky edebiýatyna hem täsiri çäksizdir. Ol Döwletmämmet Azady, Magtymguly, Andalyp ýaly şahyrlaryň ykrar eden ruhy halypalarynyň biridir. Arap-pars dillerinden oňat baş çykarýan edebiýatyçy alym, merhum Rahman Rejebow özüniň bütin manyly ömrüni Sagdynyň döredijiligini öwrenmäge, eserlerini türkmen diline terjime etmäge bagışlady. Emma sowet düzgüni ýyllarynda türkmen alymyna Sagdynyň eserlerini dolulyguna çap etdirmäge mümkünçilik bolmadı. Gynansak-da, gazet sahypalarynda aram-aram çap edilendigini hasaba almasaň, Garaşsyzlyk ýyllarynda-da Sagdynyň eserleri türkmen dilinde aýratyn kitap görnüşinde neşir edilmeli.

Şeýle-de bolsa, alym Rahman Rejebow Sagdynyň olmez-ýitmez "Gülüstan" we "Bostan" atly eserlerinden bölekleri çap etdirip, türkmen okyjylaryny juda begendiripdi.

Gelejekde hem Sagdynyň ýokarda ady agzalan eserlerini we beýleki gazaldyr goşgulalaryny yzygiderli saýtymyzda okyjylarymyzyň dykgatyna ýetirip durmagy maksat edinýärис.

Alymyň şahsy arhiwinde saklanýan bu terjimeler saýtymyzyň okyjylaryna ajaýyp edebi serpaýymyz bolsun.

► GELMEZINDEN OWAL ELIÑDEN BIR KÄR

Işle tä eliñden gelýän wagtynda,
Gelmezinden oval eliñden bir kär.

Ady meşhur bolan şanamalarda,
Rüstemdir, ok ötmez ý Isfendiýar.

Görelde üçindir aga-beglere,
Bu dünýä galandyr köpden ýadygär.

Munça köpler gitdi, emma, eý, ýeser,
Almadyň olardan hergiz ygtybar.

Eý, tohumdyň sen garynda bir zaman,
Bir wagtda süýt-bilen geçirdiň mydar.

Tä soňra boý aldyň, ösdüň, ýetişdiň,
Serwi boýly bolduň, görmegeý bir är.

Şeýle hem bolduň bir atly goç ýigit,
Söweş meýdanunda bir goçak serdar.

Ol gören zatlaryň galmady biri,
Ýene görjekleriň galmaz berkarar.

Ir-u-giç bu heýkeliň, dik kamatyň,
Tozuny sowuryp, ýel eder gubar.

Galsa bir ýagşy at galsa adamdan,
Ýegdir altyn saraý salandan, eý, ýar.

Nirede häzirki paýymyz biziň,
Kim biler geljek ýyl başynda ne bar.

Getir, gardaş, güzel mazmunyň bolsa,
Dagy zyba sekilden-ä men bizar.

Hiç bilermiň akyl ýagşy ýa-da jan,
Men diýeýin eger bolsaň hyrydar.

Adamynyň akly gerek başynda,
Bolmasa gury jan eşekde-de bar.

Dünýäniň gerdişi almazdan owal,
Eliňden gaňyryp, erki-ygtyýar.

Harman gerek bolsa, tohum sal ýere
Genç isleseň talabynda çek azar.

Geç kişiniň ownuk-uşak günäsin,
Ulug ýaradandyr seni Biribar.

Geçgin ýazygyny ötünç isläniň,
Bir pena gözläni gaýtarma, zynhar.

Pozma geçenleriň ýagşy adyny,
Galar ýaly ýagşy adyň berkarar.

Şalara ýaraşmaz gije hem gündiz,
Meý içip, meýmiräp ýatmaklyk humar.

Mysapyr düşene merhemet eýle,
Ýagşy adyň bilen goý dolsun diýar.

Mazlumyň daňdanky nala gysajy,
Berk gysar zalymy, boluň bir diwar.

Ýamana ýaman bol, ýagşa-da ýagşy,
Tikene tiken bol, güle hem gülzar.

Gatyşma adama döw, gorkma ondan,
Gaç, bolsa adamdan döw sypat, myrdar.

Kim eklese döwi ýa bedasyly,
Gazar eli bilen özüne mazar.

Ýamana eder sen şunça ýagşylyk,
Ýylan jadysyndan ahyr öldir mar.

Pendimi halka dek as gulagyňdan,
Eý, gözli, gulakly, akyllı, hüsgär.

Sözle bildigiňçe, sözle, eý, Sagdy,
Haky diýmek bolar diňe äşigär.

edebiyatwesungat

Goşgular